

A KÚRIA v é g z é s e

Az ügy száma: Kpk.IV.39.123/2023/3.

A tanács tagja: Dr. Kalas Tibor a tanács elnöke; Dr. Balogh Zsolt előadó bíró; Dr. Tanczos Rita bíró

Kérelmező: hivatalból

Alkotmánybírósági határozat száma: IV/314-17/2023. ügyszámú határozat

Az ügy tárgya: a Kúria Kfv.III.37.563/2022/6. számú ítélete, valamint a Szegedi Törvényszék 8.K.700.206/2022/6. számú ítélete megsemmisítését követő eljárás meghatározása

Rendelkező rész

A Kúria az Alkotmánybíróság IV/314-17/2023. ügyszámú határozata alapján a Szegedi Törvényszéket új határozat hozatalára utasítja.

A végzés ellen jogorvoslatnak nincs helye.

Indokolás

Az ügy alapjául szolgáló tényállás

[1] Az ügy alapjául szolgáló tényállás szerint a 2020. decemberében elhalálozott öröktagyó a felperest jelölte meg érvényes végrendeletében örökösként. A felperes a 2021. júliusában megtartott hagyatéki tárgyaláson szerzett tudomást arról, hogy termőföldet örökölt. A felperes 2013 óta bejegyzett őstermelő, a egyébl 2016-ban vette nyilvántartásba, az Országos Földműves Nyilvántartásban (a továbbiakban: földműves nyilvántartás) pedig 2021. július 20-a óta szerepel. A hagyatéki tárgyalást követően a közjegyző megkereste a területileg illetékes kormányhivatalt az ingatlanok tulajdonszerzési feltételeinek igazolására szolgáló hatósági bizonyítvány kiadása végett. A kormányhivatal a hatósági bizonyítvány kiadását megtagadta arra hivatkozva, hogy az felperes az örökség megnyíltakor nem volt földműves, ezért a termőföldök tulajdonjogát nem örökölheti meg.

[2] A felperes keresetlevelet nyújtott be a Szegedi Törvényszékhez a kormányhivatal határozatával szemben, és kérte a határozat megsemmisítését. Keresetét arra alapozta, hogy a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Földforgalmi törvény) szerzőképességre vonatkozó 34. § (3) bekezdése nem értelmezhető

akként, hogy a földművesként való nyilvántartásba vételnek a hagyaték megnyíltának időpontjában kellene fennállnia, s az ilyen értelmezés súlyosan korlátozza az örökléshez való jogot. A Szegedi Törvényszék 8.K.700.206/2022/6. számú ítéletében a felperes keresetét elutasította arra hivatkozva, hogy a magyar öröklési jog az ipso iure öröklési jogot követi, amely szerint az örökhagyó vagyona az örökhagyó halála pillanatában átszáll az örökösre. Indokolásában hivatkozott a Kúria Kfv.VI.37.028/2018/4. számú ítéletében lefektetett gyakorlatára is.

[3] A felperes a Kúriához fordult felülvizsgálati kérelmével. A Kúria eljáró tanácsa a Kfv.III.37.563/2022/6. számú döntésével az elsőfokú ítéletet hatályában fenntartotta. Az ítélet szerint a föld tulajdonjogának végintézkedés útján történő megszerzése esetén a törvényes szerzési korlátozásokat az öröklés megnyíltá, azaz az örökhagyó halála időpontjára kell vizsgálni.

[4] Ezt követően a felperes (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria Kfv.III.37.563/2022/6. számú ítélete, valamint a Szegedi Törvényszék 8.K.700.206/2022/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta. Álláspontja szerint a támadott döntések sértik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonjogát, valamint az alapjogkorlátozás I. cikk (3) bekezdése szerinti szükségesség-arányosság követelményét. Kifejtette, hogy az eljáró hatóság és bíróságok nem az Alaptörvénynek és az Alkotmánybíróság gyakorlatának megfelelően értékelték a jogi helyzetet, s a lex specialis hiányában alkalmazott, Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény szabályai összességében alaptörvény-ellenes eredményre vezettek.

[5] Az Alkotmánybíróság IV/314-17/2023. ügyszámú határozatában megállapította, hogy az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének a sérelme miatt a Kúria Kfv.III.37.563/2022/6. számú ítélete, valamint a Szegedi Törvényszék 8.K.700.206/2022/6. számú ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azokat megsemmisítette.

[6] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt döntésében kiemelte, hogy az örökléshez való jog elemei alkotmányjogilag védett köre (a végrendelkező aktív és az örökös passzív öröklési joga) elkülönül a tulajdonhoz való jogtól, így korlátozására az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését kell alkalmazni.

[7] A döntés hivatkozott arra, hogy a Földforgalmi törvény megalkotásakor az állam a P) cikk védelme érdekében meghatározta a hatálya alá tartozó földterületek végintézkedés útján történő megszerzésére vonatkozó feltételeket, de a szerzőképesség fennálltának időpontjára szabályozást nem alkotott. A szerzőképesség vizsgálata jogértelmezési kérdés a Földforgalmi törvény alapján, ezért a jogalkalmazó az Alaptörvény 28. cikkében foglaltak figyelembevételével vizsgálhatja a szerzőképesség fennállásának időpontját.

[8] A végintézkedéssel történő öröklés mind az aktív, mind a passzív öröklés szempontjából egy jövőbeni bizonytalan időpontot jelent. A tárgyi ügyben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az örökös az örökhagyó halálakor még nem, de a mezőgazdasági hatósági szerv döntésének meghozatala előtt rendelkezett szerzési képességgel. Márpedig a Földforgalmi törvény egyik célja az volt, hogy a termőföld azok tulajdonába kerüljön, akik azt megművelik.

[9] Ekként az Alkotmánybíróság az Abtv. 46. § (3) bekezdése alapján rögzítette döntésében, hogy az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdéséből következő alkotmányos követelmény, hogy a Földforgalmi törvény 34. § (3) bekezdés alapján a föld tulajdonjogának végintézkedés útján történő megszerzése esetén az örökös szerzőképességének a hagyatéki

eljárás során kell fennállnia. A hagyatéki eljárás kiterjed a bírósági jogorvoslatra is, annak jogerős lezárásáig.

[10] Mindezekre tekintettel az alkotmányjogi panasz folytán eljáró Alkotmánybíróság a IV/314-17/2023. ügyszámú határozatában azt állapította meg, hogy az eljáró bíróságok jogértelmezése az aktív és a passzív örökléshez való jogot is aránytalanul korlátozták, így azok ellentétesek az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság a Kúria és a Szegedi Törvényszék ítéleteit alaptörvény-ellenesnek nyilvánította és megsemmisítette.

A döntés indokolása

[11] A közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 123. § (2) bekezdése értelmében, ha az Alkotmánybíróság a bíróság határozatát megsemmisítette, a Kúria az elsőfokon eljárt bíróságot új eljárásra utasítja vagy a felülvizsgálati kérelem tárgyában új határozat hozatalát rendeli el. A Kúria az új eljárásra utasítást mellőzi, ha a jogsérelem utólagos orvoslására nincs lehetőség. A Kp. 123. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panasz esetén követendő eljárásra a polgári perrendtartás szabályait az e fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

[12] A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 427. § (1) bekezdés b) pontja értelmében, ha az Alkotmánybíróság megállapítja a bírói döntés alaptörvény-ellenességét és a bírósági határozatot megsemmisíti, az alkotmányjogi panasz orvoslásának eljárásjogi eszközét – az Alkotmánybíróság határozata alapján és a vonatkozó eljárási szabályok megfelelő alkalmazásával – a Kúria állapítja meg.

[13] A Pp. 428. § (1) és (2) bekezdése többek között kimondja, hogy az eredményes alkotmányjogi panasz alapján indított eljárásokat soron kívül kell lefolytatni.

[14] Jelen ügyben az Alkotmánybíróság a Kúria és a Szegedi Törvényszék ítéletét is megsemmisítette, így a felperes kereseti kérelme elbírálatlan maradt. A fentiekre tekintettel a Kúria elrendelte, hogy a felperes kereseti kérelme alapján a Szegedi Törvényszék hozzon új határozatot. Az új eljárásra vonatkozó iránymutatásként a Kúria az Alkotmánybíróság határozatának rendelkező részében található követelmény figyelembevételét írja elő, nevezetesen: az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdéséből következően a Földforgalmi törvény 34. § (3) bekezdés alapján a föld tulajdonjogának végintézkedés útján történő megszerzése esetén az örökös szerzőképességének a hagyatéki eljárás során kell fennállnia.

Záró rész

[15] A döntés elleni jogorvoslatot a Pp. 407. § (1) bekezdés d) pontja zárja ki.

Dr. Kalas Tibor s.k. a tanács elnöke, Dr. Balogh Zsolt s.k. előadó bíró, Dr. Tánczos Rita s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

tisztviselő